

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

**R. P. Adami Contzen E Societate Iesv, SS. Theol. Doct.
Commentaria In Qvatvor Sancta Iesv Christi Evangelia**

Contzen, Adam

Coloniæ Agrippinæ, M.DC.XXVI

Quæ in historia decem leprosum obseruanda.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-83011](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-83011)

33 cedis petere posse, nihilq; præmiū Deū pro operibus
 34 nobis impis debere. Hæc, inquam, egregie ad men-
 35 tem Christi aduersarius non ex Augustino describit,
 36 sed inconsiderate ad seipsum iugulandum scripsit.
 37 Considerate enim singula. Si nos omnia facientes ni-
 38 hil facimus vltra id, quod debemus (debit dicere ex-
 39 mente Christi: si nihil facimus, nisi quod facere debe-
 40 mus.) Igitur omnia quæ facimus sunt opera debita.
 41 Falsum igitur quod sint vitæ æternæ merita. Si omnia
 42 facientes nihil facimus vltra id quod debemus, seu
 43 quod Deus præcepit; falsum igitur quod supra dixit,
 44 nos posse vltra id, quod debemus, seu quod Deus præ-
 45 cepit, præstare. Potest, inquit, homo facere plus quam
 46 Deus præcipit. Igitur multo magis potest implere præ-
 47 cepra, qua in sania nulla maior. Si denique nihil nos
 48 pro omnibus operibus nostris iuste mercedis petere
 49 possumus: falsum igitur, Deum operibus nostris ex
 50 condigno, & ex iure debere vitam æternam: quod in-
 51 fia in aduersario inuenimus.]

Falsum est, ex eo quod debitum est, non esse meri-
 tum, non est ex natura; sed promissio. Falsum est non
 posse quicquam fieri, nisi quod præceptum est.

Supendū vero quod neget pacti mentionem esse
 apud Augustinum, ait, *præmia amicitiarum promittere;*
promissionibus inuitare; mentes præmium liberalitatis
 inuitare suas, inuitare præmio. Hinc hominem mereri quod
 voluerit, hoc totum in voluntate hominis consistere. Qui sibi
 ex qualitate vitæ meritum, quod haberet, inuenit. Et tamen
 exclamatur Pareus. Hocce pactum de nostro merito?
 Imo vero pactum, nam promissio est de merito. Qui-
 bus ex verbis etiam discimus. Lieere operari intuitu
 mercedis, quia Deus sic inuitat. Nostra in potestate
 esse meritum vitæ, & mortis. Denique meritum esse:
 Falsum igitur & illud, quo concludit; Aperta hæc in-
 mis Augustini deprauiatio, atque hoc est quod ait D.
 Thom. 1. 2. q. 11. 4. a. absolute nos nihil mereri, sed ex
 ordinatione Dei. Et ipse aduersarius fatetur. Deum ius-
 tum esse in præmij redditione, quia seruat, quod promissit. Ver-
 um non est sola fidelitas, seu veracitas, sed etiam ius-
 titia. Nam promittere potest etiam nihil agentibus,
 hic requirit opus, & mercedem promittit. Verum nobis
 satis factis est mercedem esse debitam, quia promissa est,
 in titulo veracitatis, an iustitiæ proprie dicat, iam non
 dilquirimus. Perpetuo enim clamamus, Deum nostra
 merita in Christi meritis fundare, Deum in nobis co-
 tonare sua dona, sed quæ post promissionem, non
 coronare non potest.

πῶς συμποδὶν ἀναξὶ ὀπίσθους ἀντιθέτων ἔργων.
 Ores omnibus mercedem operibus dignam reddis.

Ait Apollinar. Psalm. 61.
 Et Chrysoft. de periurio. Τὸ πρὸ ἡμῶν ἔσται καὶ
 ἡμεῖς ἀδικεῖν οὐκ ἄννομεν, ἀλλὰ καὶ ἡμεῖς οἷσι πολλὴν οὐδὲ οἷ-
 κων καὶ πορρωμάτων, ἀλλὰ καὶ τοῖς ἑτέροις καθ' ὅσον ἐμεῖς
 ἀνὸς οὐκ ἀφ' ἑαυτῶν μελέσθην. Non iurare erit nobis ornatus,
 & securitas, vel unum multam etiam adferet mercedem, non mo-
 dum, qua nos recte fecerimus, sed etiam qua alij ex virtute
 egerunt, mercedem maximam nanciscimur.

§. 7. Insigne hoc argumentum pro bonorum o-
 perum necessitate ducimus. Qui enim non faciunt,
 quæ debuerant, quid erunt, si illi qui faciunt, sunt
 ferui inutiles?

§. 8. Urgent tamen, mancipia nos esse Dei, totos eius
 esse, quicquid agimus, illi debitum esse. Totum peculium no-
 strum esse Dei. Docuerunt ista melius sancti Patres &
 Theologi, quam vllus hæreticorum concipere possit.
 Omnia a Deo nobis data sunt, nihil nostrum est, quod
 non sit magis Dei, nostra etiam opera bona Dei sunt
 munera. Verum hic de præceptis quæstio instituitur:
 non enim omnia quæ exigere iure potuit, lege man-
 dauit. Exiguo contentus obsequio, nostro quadam
 reliquit arbitrio.

§. 9. Denique quæstionem proponit Theophyla-
 tus & soluit: Quare igitur, inquit, condempnas Domine, &
 miseris dicis eos qui scandala faciunt, si ex necessitate illa eue-
 niunt? Omne autem quod necessarium, hoc & venia dignum.
 Sed audi, quod necessitas illa ex voluntate habet initium, & ita
 dicere vult Dominus, videns malitiam hominum qui tunc e-
 rant: prout erant in omne malum, nihilq; bonum eligeant:
 quod quantum ad consequentiam eorum qua videntur, necesse
 est venire scandala. Malitia igitur cui student homines ex vo-
 luntate est. Operatio autem offendiculorum necessario malitiam
 comitatur; & ita propter hoc puniendi sunt scandalorum au-
 ctiores. Et age dicamus exempla: Videns quempiam malam dia-
 tam seruare, & insatiabilem esse, dicit: Necessarium est illum
 agrotare. Num igitur morbus necessarius? Etiam, quatenus ad-
 seruat malam dietam. Propterea vobis qui prædicationem im-
 pediunt, eo quod in tantam peruenerunt malitiam, vt etiam ne-
 cessario eueniant scandala. Et expedit et homini scandala &
 offendicula facienti, molam asinariam in collo eius appendi, &
 proici eum in mare, quam vnum ex pusillis fidelibus scandali-
 zari & subueri. Ideo munit discipulos suos, & dicit: Caute
 vobis. Ecce (inquit) prædico vobis quod venient mala. Inexu-
 sabiles estis. Necessarium enim, vt eueniant illa, non necesse au-
 tem vos perire, siquidem munueritis & armaueritis vos. Ne-
 cessarium enim est venire lupum: sed si vigilauerit Pastor, non
 necessarium est perire oves, sed lupus frustra hians abit. Dixit
 igitur hæc de his qui offendunt, hoc est impediunt & nocent.
 Quoniam autem multa horum differentia: Nam alij quidem
 sunt incurabiles, quales Pharisæi: alij vero sanabiles, quales
 fratres Domini erga Dominum ipsum: nam neq; ipsi credebant
 in eum.

Scandala
 necessario e-
 ueniunt vi-
 gente mali-
 tia.

VERSUS ii:
 Et factum est dum iret in Ierusalem;
 transibat per mediam Samariam
 & Galileam.

QVÆSTIO I.
 Qua in historia decem leproforum obseruanda?

§. 1. Piphanius hanc historiam eandem cum ea,
 quam Matthæus recitat, arbitatur, cū tamen
 hic decem, apud Matthæum vnus sit. Iren. 1. 3. c. 14.
 non recenset eam inter illa quæ solius Lucæ sunt.

VERSUS 18:
 Non est inuentus qui rediret & da-
 ret gloria Deo nisi hic alienigena.

§. 1. Dare gloriam Deo, est beneficii auctorem
 Deum agnoscere, quod fecit Samarites. Ter-
 tull. 1. 4. contr. Marcion. c. 35. Vnde & vnum, inquit, il-
 lum solutum ex decem, memorem diuine gratiæ, Samariten
 miratus, non mandat offerre munus ex lege, quia satis iam ob-
 tulerat, gloriam Deo reddens: hoc & Domino volente interpre-
 tari legem. Et tamen cui Deo gratiam reddidit Samarites;
 quando nec Israelites alium Deum vsque ad huc didicisset: Cui
 alij quam cui omnes remedij retro à Christo?

Dare glo-
 riam Deo:

§. 2. Syrus per Samaritanos dicit inisse in Gali-
 læam, itaque vel corrigendus est textus, vel dicen-
 dum, Christum per Samariam, deinde per partem
 Galilææ venisse.

Pro eo, quod noster & Græcus habet, non est inuen-
 tus, Syriace est: Quare separati sunt. וְרַשְׁרֵי לְבַיָּא לְמַדּ
 paretibus. Neque leparati erant, vt non redirent, &
 redderent gloriam Deo.

VERSUS 19:
 Et ait illi: Surge, vade quia fides tua
 te saluum fecit.

QVÆSTIO II.